

Titel: Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter III, stk. 15

Citation: "Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter III, stk. 15", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 3, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-27, anm. nr. 1-272, dækkende 14.09.72-14.09.73 [stk. 2-27 ikke averteret i Adresseavisen]*, Gyldendal, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-4_003-shoot-workid4_003_015.pdf (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 3, Fortegnelse paa alle de Skrifter som siden Trykfriheden ere udkomne, stk. 1-27, anm. nr. 1-272, dækkende 14.09.72-14.09.73 [stk. 2-27 ikke averteret i Adresseavisen]

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

225

Kritisk Fortegnelse over alle udkomne Skrifter, siden

Trykfriheden.

Tredie Aargang, 15. Stykke.

No. 91.

Prædiken paa første Paaskedag 1773, holden i vor Frue Kirke af Mag. Lorenz Ancher, Professor i Theologien ved Kiøbenhavns Universitet. Paa Gyldendals Forlag og hos ham tilkiøbs for 8 Sk. Stor 2 Ark Med. 8.

I Fortalen til Læseren viser den høiærværdige Hr. Forfatter, hvor nødvendigt det er for enhver Christen at forskaffe sig ei alene en rigtig Kundskab i vor dyrebare Religion, men med Kundskaben foreene en Færdighed til grundig at bevise den imod Tviv-

2

226

lere og Spottere. Derpaa viser Prof. den Forskræl der er paa Foredraget af Religionens Sandheder i Prækener og i et theologisk System, saavel i Henseende til Beviserne som Ordenen, de fremsættes i. For ved Prækenerne staaer en hierterørende Bøn, i hvilken Prædikanten takker Gud med en Hiertelig Veltalenhed for Forsonerens Velgjerninger imod det ved Faldet ulyksalige menneskelige Kiøn, og udbeder sig og sine Tilhørere de Fordeele, der flyde af Vished om Jesu Opstandelse. For Sangen giver Forf. en frydefuld Opmuntring til at skjønnede paa Jesu Seier over vore aandelige Fiender, mod hvilken alle, endog de meest berømte, Seiervindinger ikke kunde settes i Ligning. Derpaa følger en kort Indgang, skabt alene for at gjøre Tilhørerne opmærksomme paa Hoved-Sandhedens Afhandling. Er nogen en Mester i at sammenbinde Beviserne med Hovedsætningen, og iklæde dem i en Art af Sandselighed, som fæster dem i Hukommelsen, oplyser dem for Forstanden og aabner Veien for den til Villien, saa ære vi i Professoren saadan en Mand. Med ham staae vi ved Synderens Døds seng, naar han skildrer hans forskrækkelige Endeligt. Medynk og Gysen giennemtrænger vor Siæl ved at være Til-

3

227

skuer ved hans fortvivlende Angest, denne skrækkelige Forløber for en pinefuld Evighed. De behage selv at efterlæse Stedet S. 10. 11. Saa skrækkelig havde Udsigten været for Synderen, dersom Jesu Opstandelses Vished kunde drages i Tvivl. Hovedsætningen S. 11, lader til at være snarere en Byrde end en Hielp for Hukommelsen ved sin forskrækkelige Længde. Her hjælper Korthed og Tydelighed. Udarbejdelsen er saa heldig, at vi ikke mindes at have truffet nogen bedre i de udgivne danske Prækener, vi have læst. Overalt kan vi kiende den Veltaler, som Roms og Grækenlands uforlignelige Talere har dannet. Selv giennemtrængt af Sandhedernes guddommelige Kraft, eftergivende for deres frelsefulde Virkninger, føler Taleren Religionens uskattefulde Værd: hvad Under da, at de samme Følelser ved Hiertesproget opvækkes

hos Tilhørerne. Naar Hiertet taler og Sandhed ledsager Talen, naar Indsigt regierer Forstanden og et ædelt Hierte præger sig i Talerens Gebærder, Bevægelser og Udtale, saa søger den Tale, der kommer fra Hiertet, ganske vist til Tilhørernes Hierter. En Tale, som udspringer af saa ægte Kilder, forringer og fornærmer langt fra ikke Religionens

guddommelige Magt over de herskende

4

228

Tilbøjeligheder. Tilhørerne maa give sig tabt, og Sandheden vinder Seier. Læseren er ikke tient med et usammenhængende Udtog af en Præken, som besidder saa mange gode Egenskaber, at man ikke vel, uden Misundelse imod sig selv, kan lade der blive ved den første Giennemlæsning. Et Ønske vilde vi gjerne vove med den Høiærværdige Forfatters gunstige Tilladelse, at den Mand, som underholdes for at tænke for den theologiste Ungdom, oftere vilde udarbejde Prækener, som vist nok skulde hverken give denne eller andre i vort og fremmede Sprog noget efter i Indsigt og Veltalenhed.

No. 92.

Tre Taler om Evigheden, og om den

Vigtighed og de Fordele, der ere i og ved stedse at see hen til det Evige. Skreven paa Engelsk af Job Orton, og nu efter den tredie Engelste Ud-gave oversat paa Dansk. — Kiøbenhavn 1773. trykt og tilkiøbs hos Høpfner for 10 Sk.

Anledning til enhver af disse 3de Taler tager Forf. af 2 Cor. 4, 18. og de Betragtninger han derved anstiller, ere ikke uden Opbyggelighed; men hverken forekomme de os

5

229

saa lærerige, grundige eller rørende, at de skulde fortiene nogen besynderlig Agtelse. Oversætteren og Forleggeren bede vi ellers, ikke at tage os det ilde op, at vi dømme efter vore Grunde, og disse kunde maaskee ikke saa ganske stemme med deres. Vi have kuns den blotte Sandhed for Øine, og vove intet ved at sige den; de derimod — — meer vil vi ikke sige. Dog! en Ting maa vi endnu erindre; Efterat vi havde læst nærværende og endnu et andet Skrift fra samme Forlegger, hvis jammerlige Fortienester vor Journal nyelig lagde for Dagen, kunde vi ikke uden Ækelhed og Fortrydese tænke paa de overdrevne Lovtaler, hvormed de i de offentlige Tidender bleve anmeldte; Lovtaler, som herefter i vore Øine vil betyde ligesaa meget, som visse Folks schöne Rariteten!

No. 93.

Communicanteres nødvendige Selvprøvelse. Ingen bedrage sig selv. I Cor. 3, 18. — Kiøbh. 1773. Trykt og tilkiøbs hos N. Møller for 4 Sk. 1 Ark 8.

De Eenfoldige, som ikke værdig nok omgaaes med den hellige Communion af Mangel paa værdige Begreber om Aktens Hellig-

6

230 Denne Kongel. Octroy bestaaer af 25 Paragrapher, og er underskreven den 23de Julii 1772.

hed og Højtidelighed, og de Vanartige, som formedelst et uforbedret Hierte forgribe sig mod denne Helligdom, kunne tillige læse dette lidette Stykke med Nytte: De første finde deri en kort Underviisning, de sidste en fornøden Advarsel, begge overeensiemmende med Skriftens Udsagn og bestyrkede med samme.

No. 94.

Octroy for det Kongelige Danske Asiatiske Compagnie udi 20- Aar. — Kiøbenhavn, trykt hos Nicolaus Møller, Kongelig Hof-Bogtrykker. 1772. Stor 3 Ark i stor 8.

No. 95.

Convention for det Kongelige octroyerede Danske Asiatiske Compagnie. — Kiøbenhavn, trykt hos Nicolaus Møller, Kongelig Hof-Bogtrykker. 1772. Stor 5 Ark i Med. 8.

Octroyens 21 §. tillader, at Compagniets Participantere maa per plurima i

7

231 General-Forsamlingen indgaae en Foreening til Negotiens Tarv og deres Midlers ordentlige Forvaltning. Paa Grund heraf er denne Convention af 9 dertil udnævnte Commissarier forfattet i 41 Artikler. Dertil er føiet: " Reglement over maanedlig Gage og Reise-Douceur-Penge for en Chinefarers søfarende Mandskab,"

og et saadant for en Ostindiefarer.

No. 96.

Betænkninger over Udkastet til den nye Convention, som oplæstes i General-Forsamlingen den 3 Aug. 1772, og nærmere Forslag desangaaende, til de respective Herrer Interessentere i det Kongel. octroyerede Danske Asiatiske Compagnie. — Stor 5 Ark i Med. 8.

Da Udkastet til den nye Convention blev oplæst i General-Forsamlingen d. 3 Aug., og det ikke blev nogen Interessent tilladt at gjøre Erindring ved enhver Artikel især, efter som den blev oplæst, protesterede 6 af de tilstedeværende Interessentere imod Conventionens Antagelse, førend de havde havt Tid til at overveie den nøiere. De med flere levere i disse Betænkninger Resultatet af deres Over-

8

232

veielse. De igiennemgaae ordentligen hele Conventionen, bifalde nogle Artikler ganske, foreslaae ved de øvrige Forandringer og Forøgelse, og understøtte overalt deres Forslag med Grunde. Disse Betænkninger ere underskrevne den 26 Septbr. 1772 af Iselin, v. Hemert, v. Hurk, Falck, Pelt, Behagen, Schneider, Bargum. Derpaa følger et Tillæg, underskrevet af de samme d. 3 Oct. 1772.

No. 97,

Grunde, hvorfor Udkastet til den nye Convention for det Astatiske Compagnie af de 9 Commissarier er forfattet, som det er. Samt Tanker over de 8 Herrer Interessenters Betænkninger over Udkastet til den nye Convention. — Kiøbenhavn, trykt hos Brødrene Berling 1772. Stor 2 Ark i Med. 8.

Forbemeldte Betænkninger gave Anledning til at Compagniets Direktion ved P. M. af 13 Oct. 1772 paa General-Forsamlingens Vegne anmodede Conventionens Forfattere om at bekendtgjøre ved Trykken de Grunde, der havde bevæget dem til at forfatte den saadan, som den er, samt at besvare bemeldte Betænkninger. I dette

9

233

Skrift, som er underskreven den 7 Novemb. 1772, forklare Hr. Soetmann og Hr. Lycke Hvorledes det er tilgaaet med Conventionens Forfatning, og tilkiendegive, at de underskreve Udkastet, ikke fordi de i alle Ting vare eenige med de øvrige Committerede, men for engang at komme til Endelighed, da de og ventede, at det forfattede Udkast maatte underkastes Interessenternes nøiere Overveielse, førend det kunde blive til en Lov. I øvrigt bifaldes her de fleeste af de Anmærkninger, som ere gjorte af Betænkningernes Forfattere.

No. 98.

Grunde for den af os udkastede, og derefter i det Asiatiske Compagnies General-Forsamling d. 3 Aug. 1772 approberede Convention, tilligemed Svar paa de saa kaldede: Betænkninger over Udkastet til bemeldte Convention, daterede den 3 Octob. 1772. — Kiøbenhavn. Trykt hos Hof-Bogtrykker N. Møller. Stor 8 Ark i Med. 8.

Disse Grunde, som ere meget forskellige fra de næst foregaaende, ere underskrevne den 12 Dec. 1772 af de øvrige 7 Com-

10

234 mitterede til Conventionens Forfatning, nemlig: Fabritius, Elphinston, Scheel, Hoppe, Ryberg, de Coninck, Thalbiher.

No. 99.

Aftvungen Apologie imod det Skrift, som under Navn af Grunde for den approberede Convention er ved Trykken udgiven af Hr. Conference-Raad Fabritius, Hr. Capitain Elphinston, Hr. Stift-Amtmand Scheel, Hr. Etatsraad Hoppe, Hr. Etatsraad Ryberg, Hr. Agent de Coninck og Hr. Agent Thalbitzer, og dateret Kiøbenhavn d. 12 Dec. 1772. Stor 4 Ark i Med. 8.

Denne skarpe Apologie er underskreven den i Mart. 1773 af Iselin, øv, Hemert, van Hurk, Behagen, Soetmann, Schneider, Bargum.

No. 120.

Oplysning om Betænkningerne, som Hr. Justitsraad Westergaard og Hr. Fris have meddeelt endeel af de Herrer Med-Commissarier til en Conventions Forfatning for det Asiatiske Compagnie, og af dem indrykket i deres Grunde af 12 Dec. 1772. — Stor 5 1/4 Ark Med. 8.

11

235

De stridige Meninger, iblant andet om Overliggere i Kanton, som herskede hos de til Conventionens Forfatning udnævnte Commissarier, foraarsagede, at Hr. forfattede et

Pro Memoria om denne Materie, hvilket siden med hans Tilladelse blev indrykket i tænknmgeme af 26 Sept. 1772. For at igiendrive disse Hr. Lyckes Anmærkninger, har de andre 7 Commissarier i deres Grunde af

12 Decb. 1772 indlemmet en Betænkning af Hr. I. R. Westergaard og Hr. Frih. Her er Anledningen til denne Oplysning, som af Hr. Lycke er underskreven den 25 Martii 1772.

Vi have nu her samlet paa eet Sted alt hvad der, saa vidt vi vide, er udkommen i disse Tider angaaende det Asiatiske Compagnie, og vi haabe at vore Læsere i Almindelighed ere fornøiede med denne korte Efterretning derom. De, som have Aarsag at tage nærmere Deel i disse Stridigheder, ville ikke efterlade at læse Skrifterne selv; og Kritik forlanges vel ikke af os over Skrifter af dette Slags.

Nogle af disse Skifter ere allerede oversatte paa Fransk, og udkomne hos Philibert.

12

236

No. 101

Nordenzons Forestilling om fornødne Friheder for Qvindekjønnen, til at ernære sig med alle Slags lette Haandgierninger, som de havde lært, eller vilde lade sig lære, uagtet om Arbeidet eller Handteringen henhørte under visse Haandverks-Lauge, naar ellers Qvindespersonerne ikke vare skikkede til at tiene hos andre, men især Enker som havde smaae Børn, saa og vanføre Qvindespersoner. — Kiøbenhavn 1773, trykt hos A. F. Stein, boende i Skidenstrædet i No. 171. Stor 1/2 Ark i 8vo.

Skriftet er ikkun kort, og Titelen saa lang, at den gierne kan passere for et ganske fuldstændigt Udtog deraf. Det indeholder ellers i en maadelig Stiil nogle ganske gode Tanker. Vi ville afskrive en til en Prøve: "Det er jo baade latterligt og selsomt, at see, stærke og førvoxne Mandspersoner at sye Klæder til Qvindekjønnen, item at sidde ved smaae og lette Væverier, Knapmager- og Posementmager-Arbeider, saa og Perlestikkerier og deslige, og derimod at see vanføre, svage og spæde Qvindespersoner baade i sin Ungdom og

13

237

Alderdom, at slæbe og benyttes til tunge og for dem ubeqvemme Arbeider."

No. 102.

Nordenzons Forestilling om publike Verksteds-Huuse,

eller Haandgiernings-Skolers Indretninger, hos Hospitaler, og Fattiges Forsorgs-Huuse, saa og hos Tugthusene, til nyttige Haand-Arbeider at bestille, ester hvers Kræfter og naturlige Beqvemhed dertil. — Kiøbenhavn 1773, trykt hos A. F. Stein. Stor 1 Ark i 8.

Denne Forestilling er hverken nye, eller uprøvet. Piecen bestaaer ellers størstedeelen af en Liste paa næsten alle bekiendte Haandverks-Arbeider, og sluttet ligesom den forrige med et Riim, som ikke forraader nogen poetisk Aand.

No. 103.

Om Overdaadighed, samt om Klædedragts Orden og Skikkelse, saa og om anden Equipage, Prydelser og Udstafferinger, som bruges til Overflod, baade i og uden for Huusene, dog alene meent det, som tiener ikkun til ufornøden Pragt og

14

238 Stads. — Kiøbenhavn. Trykt hos Stein. Stor 3 Ark i 8.

Forfatteren finder, at de, som allerede Har skrevet imod Overdaadighed, har enten indført saadant i Bøger, som indeholde ander mere, eller de har "ikkun skrevet i Korthed, efter de Lærdes Maade, alene for at opvække den videre Eftertanke, som erfarne og vel oplyste Folk kan gjøre sig." —

Efter de Lærdes Maade skriver denne

Forfatter ikke, det kan vi bevidne; men vi frygte og, at han vil ikkun maadelig dilektere

sine forstandige og smukt poleerte Læsere. Af Stilen og af den Poesie, hvormed Verket endes, slutte vi, at det er fra samme Pen, som de tvende foregaaende.

No. 104.

Nordenzons Forestilling om fattige Enkemænd

og Enker at blive ved fastsat Lov hensiddende i uskiftet Boe, indtil de indlod sig i nyt Ægteskab igien, naar der ellers ikke var andre Midler, end det, som alene behøvedes til deres nødtørstige Næringsbrug, og en tarvelig Huusholdning for sig og Børn. — Kiøbenhavn, 1773. Trykt hos Aug. Frid. Stein. Ark 8.

15

239

No. 105.

En Velmeent Forestilling om de unge

Studerende fra de larinske Skoler udi Norge, hvorlunde de, med mindre Bekostning og mindre Besvær, kunde blive forfremmet, til Rigets større Gavn, end hidindtil har været. Forfattet ved Even Walo. — Kiøbenhavn 1773, trykt hos A. F. Stein. Stor 1 1/2 Ark i 8.

Begge disse Forestillinger have kiendeligen nok een Forfatter. Materierne ere ganske vist af Betydenhed, men ville og udføres paa en anden Maade.

Vi maae dog engang give Læsterne en Prøve af denne Forfatters poetiske Geist, der bryder frem ved Enden af enhver Forestilling. — Her er da den Strofe, som kroner den sidst anførte Afhandling:

"Dyd og Lærdom sammenføiet Med Erfaring i sit Land,

Lukker op Tarvgjernings Øiet,

Og befordre best Forstand.

Men man seer Got meget klemt.

Hvor et Sindelav er slemt."

16

240 No. 106

Kort Udtog af Aatte Prædikener over alle Helgens-Dags Evangelium eller Jesu Lære om Salighed. Ved A. Møller, Sognepræst for Aabye og Aastrup Meenigheder i Fyen. Odense 1773. i Adresse-Contoires Bogtrykkerie. Selges i No. 8. paa Børsen for 8 Sk. 3 1/2 Ark 8.

Naar vi aleene see paa den indvortes Beskaffenhed af dette Udtog, kunne vi ikke let komme efter den Hensigt, som Forf. har havt med dets offentlige Udgivelse. For de Lærde kan det dog vel ikke være bestemt! det Maatte ellers have nogen Mine deraf: der maatte i Smag, Indsigter og desligts Egenskaber ikke saa meget nærme sig til vore trivielle Prækener; men skulde det være de Ulærde til Nytte — Ja! da maatte Fors. i Stedet for Udtog givet udførlige Afhandlinger. — Dog net! ikke heller burde han det, saa længe vi have nok af Huuspostiller. — Vort Raad til Forf. er derfor dette: at han herefter ej skal vove slige flere Forsøg.